

اداره مخصوصه

درسعادته ياب على جوارنده

محل اداره :

مُشَاطَقَةُ

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمنه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول اولنور
درج ابدله بن آثار اعاده اولنور

دين، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتدن و سياسياتدن وبالخاصه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و شئون اسلاميه دن
بحث ايدر و هفته ده بر دفعه نشر اولنور.

درسعادته نسخه سى ۵۰ پاره در

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

قيرله دن مقوا بورو ايله كوندربليرسه سنوى
۲۰ غروش فضله آلنير

صاحب و مؤسلى :

ابوالعلا زين العابدين — ح. اشرف اديب

آبونه بدلى

سنه لى ۸۰
التى آيلنى ۴۰
غروش ۵۰

هر طرف ايجون

عالم اسلام

چین مسلمانلری

قیرغیزلر (قازاقلر) : مابعد

قیرغیزلر موتایه پک زیاده حرمت ایدرلر. اگر زنکین بر قیرغیز وفات ایدرسه علی العجله همان اطرافدن قیرغیزلر طوبلانیلر، میتک اولاد واقرباسنه تسلیت آمیز سوزلر سویلرلر، مرحومک احوال واطوارینی ثنا ایدرلر.

فدیهدیه اسقاط صلاة و صوم ایچون بعض زنکینلر یوزلرله حیوان ویریورلر. البت بوندن خبردار اولان منلا افسدیلرله سرعتله طوبلانهرق حیوانلری تقسیم ایدرلر. صلات جنازهده امامت ایچون منلاردن برینی نصب ایدرلر، اوزات امام اولهرق نماز ادا اولنور. فقط امام اولان اوزات فدیهدن نصیبهدار اوله ماز. اوزاته آریجه برا کرامیه ویریلر. مثلامیت زنکین ایسه دوه، آت، صغیر، قیون، کچی کبی شیلر ویریلر.

قیرغیزلرله اسکیدن قالمه بر عادت وار: فدیهدیه آلان منلابی «اسقاط خور» دیه کریه کوریورلر؛ حتی اسکی زمانلرده اومنانلک جنازه نمازینه اشتراکنه مساعده ایتیورلر مش. «اسقاطی آلدیکز، بوراده آرتق ایشکنز قالمادی. هایدی کیدیکز.» دیرلر مش. یالککز فدیهدیه آلبان ذاتی آلیقویهرق آنی امامته کچیرلر مش.

قیرغیزلرله حالا مکتب مدرسه کبی شی یوقدر. بعضیلری اولادینی تعلیم ایچون اولرنده منلا (یعنی خواجه، معلم) صاقلا یوب غایت سطحی صورتده تعلیم ایله اشتغال ایدرلر سده اومنانلر کده قوه علمیه سی پک ضعیف اولدیغندن چو حقلرله برشی اوکره نه مزلر. قیرغیزلر ایسه اکثریتله معرفتسز اولدقلرندن منلارک حالی، معلوماتی بیلمیورلر. «مینوم مولدام بیک اولسکان منلا» [نم منلام بیوک منلادر] دیه تفاخر ایدیورلر.

بو حال اوزره صحرای بر قوم ایچنده معارفک میدان آلمسی متصور دکدر. بورالرده تعمیم معارف ایچون ابتدائی، رشدی بر مکتب آچلی در. بونک ایچون احوال زمان و مکانده غایت مساعدر. چین مأمورلری حالا آقیون چکدرک اویوقلایورلر. بوکبی ایشلره اصلا قاریشمایورلر. بویله بر مکتبک چین ایچروسنده اولان قیرغیز اقوامندن باشقه روسیهده اولان اقوام اسلامیهده بیوک بر حسن تأثیری اوله جقدر. بومکتب ایچون او یله بیوک مصارفهده احتیاج یوقدر. برمدیر، ایکی معلم بواشی کوزل کوزل کوره بیلیرلر. بنا مصرفی اورا اهالیسی ویره جکدر. ذاتاً یاییله جق بنا ساده و پک اوجوز اوله جقدر. رایکی سنه صوکر قیرغیزلر مکتبک فائده سنی کورونجه مادی معاونتلرده بولونه جقلری شبهه سزدر. شو قدرکه کوندریله جک ذاتلر ایش بیلیر، صاحب درایت ذاتلر اوللی، همده خواجه قیافتده

بولونلی در. بوا یسه پک جزئی بر مصرفه اوله بیلیر. اما فائده سی پک بیوک اوله جقدر. بونک سیاسی منفعتی ایسه سویلمه یه حاجت یوقدر. بوسوک زمانلره قدر قیرغیزلر مسجد انشاسی و قریه لر تأسیسینی بیلمزلردی. لکن بوسوک سنه لرده بعض مسجدلر یایمغه باشلادیلر. و مسجد جوارنده خانه لرده کورولبور. مع مافیه مسجد جوارنده بیتوت ایتلری قیشسه مخصوص اولوب ایلك بهارده ینه کوچوب خیمه لر یله اوتلاقلرده کزیورلر. مسجدده متروک قالیور.

مکتب ایسه حالا عادت حکمنه کیره مه مشدر. فی الاصل قیرغیزلر آراسنده اسلامیت تاتارلر واسطه سیله انتشار ایتمشدر.

بونک باشلیجه سببی قیرغیز لسانیله تاتار لسانی آراسنده اولان مناسبت در. قیرغیزلر لسانی تورک لسانک برشیوه سی اولوب تاتار شیوه سیله مقارنت اولدینی ایچوندنر. قیرغیزلر هیچ بر حکومتک تابعیتنه بویون که دکلی زمانلرده تاتارلر تجارت واسطه سیله قیرغیزلر ایچنه صوقوله بیلمشلدر. تجارلر آراسنده طبیعی طلبه لرده کوروب اسلامیت تعلیمی ایله مشغول اولمشلدر. ذاتاً اووقتده قیرغیزلر کندیلرینی مسلمان طایمشلر، لکن اسلامیتک کنهی نهدن عبارت اولدیغنی بیلمه مشلدر.

بوسیدندرکه روسیه میسیونرلری قیرغیزلرک اسلامیت ایچون تاتارلره قیزیورلر، دیورلر که: «قیرغیزلر مسلمان دکدرلر، شامانی درلر. انلرک مسلمانز، اسلامیتی قبول ایلمشز، دیملری اسلامیتدن دکدر. انلره اول تاتارلر قاریشمشلر، انلر اسلامیتی تاتارلردن عادت اولهرق قبول ایلمشلدر. یوقسه دین اولهرق دکل.»

اگر بوسوزلری عادی بر میسیونر سویله سه بر شی دیه مزدک. لکن بونلری روسیه میسیونرلردن وادیبلرندن بیوک بیوک اثرلر صاحب «چیریوانسکی» کبی بر ذات سویله مشدر. همده نه وقت سویلمش؟ روسیهده حریت دینه اعلانک ایلك سنه سی، یعنی ۱۹۰۵ ده قیرغیزلر وکلاسی پترسبورغ شهرینه کلوب کندیلرینه مخصوص بر محکمه دینه تأسیسینی ایستدکلری زمانده. نه قدر منطقسز سوزدر بو! اوسنه اوزاته محکمه روحانیلری اصلاحی خصوصنده لایحه ترتیب ایتک سپارش ایدلر لکنی آکلادب قیرغیز وکلاسی مزبوره مراجعت قیلدقلری وقتده سویلمشدی.

قیرغیزلر ذاتاً اسلامیتی آرال کولی و صیر دریا نهری جوارنده اولدقلری زمان قبول ایلمشلدر. اما اسلامیتی قبوللری یالککز «بزدارده پوصورمانز» [بزدرده مسلمانز] دیمکدن عبارت اولوب اسلامیت نهدن عبارت ایدوکنی بیلمه مشلر، یالککز اسکی عادتلری اوزره یشامشلدر.

بو قومک ایچنده اسلامیت هجرتک ۱۲ ی عصری نکچدکن صکره انتشار ایلمشدر. شوزماندن اعتباراً قیرغیزلر ایچنه تاتار علمایی، طلبه سی صوقوله رق تعلیم دینه باشلامشلدر.

قیرغیزلر ایچنه منلا صفتیله ابتدا تاتارلر کیردیکنان، قیرغیزلر بر تاتار کوررلر سه «منلاکا» [منلا آغا] دیه خطاب ایدرلر. حتی

وارد در . مثلا : میکن [مکان] ، تعجیم [تعظیم] ، ایلت [غفلت] ، موکامال [مکمل] ، الام طابرق [عالم تفرق] ، واقب [واقف] ، کده [قاعده] وسائرہ کی .

اگر قیرغیزلرک صحراوی اولمسی وعالم مدنیتدن اوزاق بولنملری نظر ملاحظه یه آنجه بوقومک اسکی زماندرده مدنی بر قومہ یقین محللرده بولنسدقاری معلوم اولور . اوزبکلرک بقیه سی طاشکند شہری جوارنده اولبورلر . دیہک کہ قیرغیزلرده او محللرہ یقین بولنشلرده لسانلری منحر ف اوله رق کلمات عربیہ اورادن قاریشدیر مشلر . بشقہ وجهلہ قاریشمقہ برسبب یوقدر . قیرغیز لساننہ قاریشمش کلمات عربیہ یی تاتار طلبہ لرینک تأثیرینہ حل ایتک اولہ ماز . زیرا بوکلمات تاتار لسانندہ مستعمل دکدر . بونککہ برابر قیرغیزلر ایچنہ دوشمش مناللرک اکثری لسان عربیہ واقف دکدرلر . آنلر صحراوی بیوک بر قومک لساننہ تأثیر ایدر درجہ قوتی حائر اولما مشلردر . حالا بزکوریوزک قیرغیز ایچنہ دوشمش بر تاتار طلبہ سی برسنہ کچر کچمز شودرجه قیرغیزلاشیورک تکلمندہ قیرغیزدن برفرقی اولہ ماز .

سیریالی : ولی الله انوری مابعدی وار

روسیہ مسلمانلری

مابعد

تاتارلر :

مکتب ومدرسه لک اصلاحي ایچون درس کتابلرینک ده دیکشمه سی لازم کلدیکندن طبعی بوتجددات مدنیہ نک ادبیاتمزده بیوک تأثیری اولدی .

مکتبلرده چوققلری قولایجه اوقوتق ویازدیره بیامک ایچون اصول تعلیم وتربیه یه موافق اوله رق ترتیب ایدیلمش الفبا وقرائت کتابلری لازم اولدیغندن ایلک آدیم الفبالردن باشلادی . ایکی اوج سنہ ظرفنده اوج درت اصولده الفبالر ظهور ایتدیکی کبی قرائت ، علم حال ، حساب ، جغرافیا کتابلری ده وقتنده یتشدی . الفبالرده اصول صوتی قبول ایدیلدیکی کبی ، علم حال کتابلرندده اصول تدریجی اختیار اولنوب تاتارجه هرکسک اکلایه بیله جکی لسانده برقاج علم حال مبدانه قونولدی . قرائت ایچونده تاتار دیلنده کوزل کوزل اثرلر نشر ایدیلدی .

اصلاح مکتبلر مزه منحصر اولمایوب مدرسه لریمزده طوقوندیغندن ، طبعی مدرسه درسلی ایچونده کتابلر حاضر لانه یه باشلادی . اولاً صرف عربی یی فارسجه تعلیم ایتک اصولی قالدیریلدی ، تاتارجه صرف کتابلری میدانہ کتیریلدی ، وصره سیله نحو عربی ایچونده

حق الفبایی بیلیمین برتاتار اولسده قیرغیزلر آکاینه «منلاکا» دیلر . بو خطاب تاتارلر حقنده عادت حکمنه کیرمشدر .

قیرغیزلر تاتارلرله قرابت جنسیه دعواسی ایدیورلر . بوایسہ هرایکی قومک اصلی اوزبک اولدیغنددر . قیرغیزلرک اصلی اوزبک اولدیغنده شسبه یوقدر . قیرغیزلرده برسوز وار : « اوزبک اوز آغام صارة صاد اغام » [اوزبک اوز قرده شم اما صارة بنم صدقم ایچون ویریلسون .]

قیرغیزلر ترکستانلی شهر اهاالیسی ، عموماً تاجیکلری «صارة» دیه تعبیر ایدیورلر ؛ اوزبکلری قرداش طانیورلر . آما ترکستانلری اجنبی طانیورلر . حالا ترکستان طرفلرندہ اولان اوزبکلرک بر قسمی زراع اولسده بر قسمی حیوان بسله مکله تعیش ایدرک عشیرت حالده یشایورلر .

اوزبکلرله قیرغیزلر آره سنده بیوک مناسبتلردن بری ، هرایکی قومده قادین وقیزلرک غیر مستوره اوله لریدر .

اوزبک ترکلری خالص اسکی جاغاتای ترکلری اولادندر . بوتقدیرده قیرغیزلرکده فی الاصل اولاد جاغاتایدن اولدقلری ظاهر اولوب خالص ترک اوغلی ترک درلر . بوتقدیرده قیرغیزلر عثمانلی ترکلرینک اسکی قرده شبدرلر . لکن مع التأسف بو قرده شلق اونودلش ، آواده اولان قرابت جنسیه رابطہ سی قطع ایدلشد .

قیرغیزلرک لسانی ترک لساننک قباحه سیدر . لکن قیرغیز لسانی قبا اولقله برابر تاتار لساننہ نظراً زنکیندر . قیرغیزلرده تاتار لساننده اولمایان سوزلر چوقدر .

قیرغیزلر سوزده غایت ارسته بر قومدر . بونک باشلیجه سبی ، قیرغیزلرک لاقیردی یه غاینله مراقلی اولمالریدر . قیرغیزلر عمومیتله لاقیردی مفتونیدرلر . ایکی قیرغیز بر آرایه کلسه لاقیردیسنی بر دقیقه فوت ایتمز .

قیرغیزلر بادیلک بر قوم اولدقلرندن مصاحبه لری ، مکالمه لری عمومی درجده اولوب خیمه لرندہ اولدقلری مدته اورایه قیرغیزلر جمع اولورلر ؛ مصاحبه لری ، مکالمه لری غایت دقتله دیکلیورلر .

اگر برقیله یه براوه خارجدن براوکلورسه قیرغیزلر اورایه طوبلانیرلر ، اوزاتدن کوردیکنی ، ایشندیکی ، بیلدیکنی صورارلر . بری صوردینی زمان دیکرلری دیکلرلر .

قیرغیزلر قوه نطقیه صاحبی اولانلری « چیچک » تعبیر ایدرلر . چیچک صنعتی آنلرده بک معتبر اولوب قیرغیزلر آره سنده چیچکلره اعتبار بک بیوکدر . عصرلرجه مقدم کچمش چیچکلرک تاریخلری ، ترجمه حاللری قیرغیزلر اکثریتله شفاهی اوله رق سویلیورلر ، بیایورلر . قیرغیزلرک لساننہ قاریشمش بک چوق منحر ف کلمات عربیہ